

Ćwiczenia usprawniające narządy artykulacyjne, pod kątem realizacji głoski „r”

„R” jest głoską, która bardzo często sprawia kłopot nie tylko dzieciom, ale i dorosłym.

W mowie dziecka pojawia się zwykle pod koniec czwartego, niekiedy około 5-6 roku życia, a czasami nawet dopiero u 7-latków.

Przy wymowie głoski „r”:

- ✚ czubek języka wibruje przy górnych dziąsłach
- ✚ boki języka przylegają do wewnętrznych powierzchni górnych zębów i dziąseł.

„R” może być zamieniana na łatwiejsze do wymowy głoski lub deformowana (nieprawidłowo wymawiana).

Częstą przyczyną problemów z realizacją tej głoski jest niewystarczająca sprawność ruchowa języka, który nie wykonuje ruchów wibracyjnych.

Aby wspomóc dziecko w przypadku trudności z „r” możemy wykonywać poniższe ćwiczenia przygotowujące narządy mowy do realizacji głoski.

Ćwiczenia wymagają długich czasowo oraz dokładnych, wielokrotnych powtórzeń.

1. Ćwiczenia narządów artykulacyjnych.

Poniższe ćwiczenia wykonujemy kilkakrotnie każde.

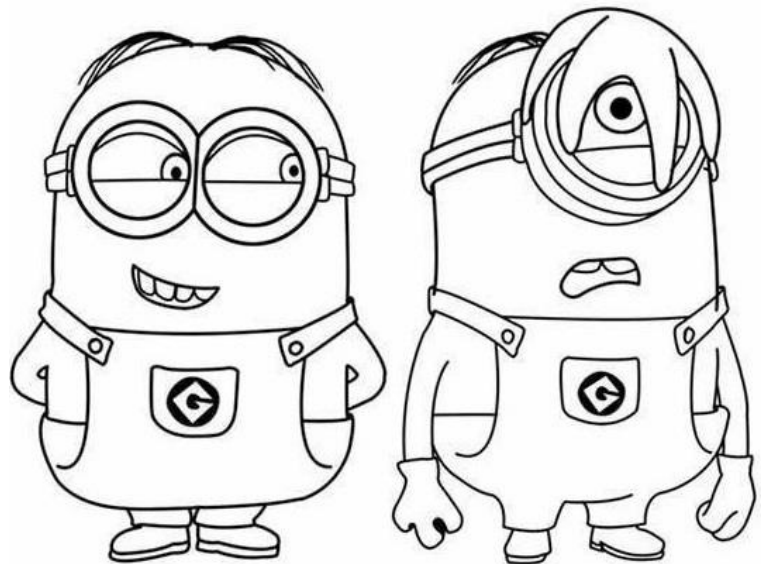
- kładziemy język swobodnie w jamie ustnej tak, aby jego boki dotykały zębów trzonowych,
- wysuwanie szerokiego języka z ust – łopata,
- klaskanie czubkiem języka o podniebienie twarde, od najwolniejszych uderzeń po najszybsze – konik,

- wielokrotne odrywanie języka przyklejonego całą powierzchnią do podniebienia – mlaskanie,
- szybko unosimy i opuszczamy język do górnych i dolnych zębów przy szeroko otwartych ustach!
- liczymy językiem zęby dolne i górne,
- „malujemy” językiem podniebienie od zębów w kierunku gardła,
- „rysujemy” na podniebieniu różne figury geometryczne,
- „ostrzemy” czubek języka o górne zęby przy szeroko otwartych ustach,
- masujemy język, wysuwając go i wsuwając przez lekko zbliżone zęby.

2. Powtarzamy coraz szybciej wyrażenia i zbitki głoskowe.

- ❖ lelum polelum
- ❖ hopla hop
- ❖ patataj patataj
- ❖ nalapatada
- ❖ nolopotodo
- ❖ nelepetede
- ❖ nuluputudu
- ❖ nylypytydy
- ❖ tat tedat
- ❖ ente dente
- ❖ ble, bla
- ❖ tla, tlo, tlu

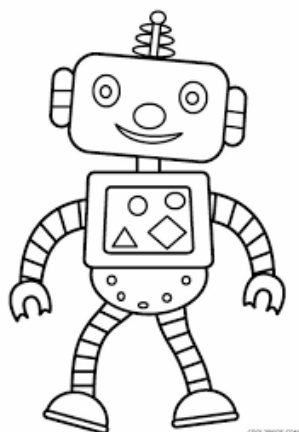
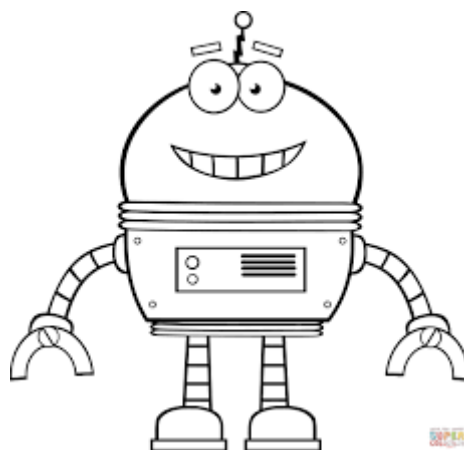
3. Dźwiękowa wymowa głosek.

Ćwiczenia polegają na coraz szybszym wypowiedzeniu głosek (t, d, n) dotykając czubkiem języka nie zębów (jak dzieje się to przy normalnej artykulacji), a wałka dźwiękowego!

Przy wykonywaniu ćwiczeń pamiętamy również, że usta powinny być otwarte, a broda nieruchoma!

„KOSMICZNY JEZYK”

- ✚ ttttt...
- ✚ ddddd...
- ✚ nnnnn...
- ✚ td td td td td...
- ✚ tdn tdn tdn ...
- ✚ tdt tdt tdt tdt...
- ✚ tda tda tda tda...
- ✚ tdo tdo tdo...
- ✚ tdu tdu tdu...
- ✚ tde tde tde...
- ✚ tdy tdy tdy...
- ✚ dda dda dda...
- ✚ ddo ddo ddo...
- ✚ ddu ddu ddu...
- ✚ dde dde dde..
- ✚ ddy ddy ddy ...

- ✚ atda otdo utdu etde ytdy....
- ✚ adda oddo uddu edde yddy...
- ✚ atd otđ etđ utđ ytd...
- ✚ add odd edđ udd ydd...
- ✚ deda dedo dedu dede...
- ✚ Recytacja rymowanki z [t] dźwiękowym

**Kto tutaj tak tupie?
To tato tutaj tak tupie.
Ach, tato tutaj tak tupie!**

4. Wyrażenia dźwiękonaśladowcze.

Próby naśladowania odgłosów, zaczynając od szeptu:

- trła, trlo, trle, trlu, trly,
- śpiewu ptaków - tri li li,
- gry na trąbce - tra ta ta, tru tu tu, tre te te,
- karabinu - tr tr tr, dr dr dr,
- psa - wrr, wrr, wrr,
- traktora - tur tur tur, tyr tyr tyr, pyr pyr pyr,
- odlotu ptaków - fru, fru, fru,
- wróbli - ćwir, ćwir,
- zatrzymywania konia - pr, pr,
- świnki - chrum, chrum,
- chrapania - chr, chr, chr,
- tramwaju - dryń, dryń,
- chrupania - chrup, chrup,
- szorowania - szuru, szuru,
- zapalania światła – pstryk,
- łamania gałęzi – trach.
- zimna - brr, brr,
- ruszającego motocykla - brum, brum,
- parskania konia - prr, prr.

Jeżeli wypowiedzenie niektórych grup sprawia dziecku kłopot, należy je pominąć we wstępnym etapie terapii i wrócić do nich w późniejszym czasie, po uzyskaniu większej sprawności czubka języka. Nie należy wywoływać głóski na siłę, ponieważ można doprowadzić do błędnej artykulacji.

Literatura:

Bilińska P., Bronka wytrwała biedronka.

Chrzanowska A., Szoplik K., Zabawy i ćwiczenia logopedyczne.

Internet.

Rodak H., Uczymy się poprawnie mówić.

Wasilewicz G., Zanim powiem r...

Wrześcińska M., Chcę poprawnie wymawiać